

9 november 2022

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

NLQF en wat kunnen we dan allemaal verwachten...

Kijkend naar alle organisaties die een deel van de scholingsmarkt in handen hebben... sectoraal... werkveldgericht... vorm... niveau...

En dan is de vraag: wat bindt deze organisaties... of juist niet... en willen ze wel iets... via het NCP...

KOMT ER EEN PRIVATE 'SBB-NVAO'?

1 Inleiding

Met de invoering van het NLQF als Nederlandse kwalificatieraamwerk (of 'kader' als het aan de overheid ligt) voor non-formele kwalificaties komt er weer een nieuwe dynamiek in beeld rond de borging van de kwaliteit van scholingstrajecten. Formele opleidingen worden automatisch aan het NLQF gekoppeld of ze nou willen of niet. Dat gebeurt vooral om een tussenstap te kunnen zetten voor het linken van de opleiding aan het EQF. Bovendien vindt dit plaats via organisaties als SBB en NVAO. Formele aanbieders hoeven dus niet met hun water naar het Nationaal Coördinatiepunt (NCP) om het niveau ervan te laten beoordelen. Bovendien komen ze niet in het NLQF-register terecht, hoewel er landen zijn waarbij men op dit punt totaal niet moeilijk doet.

Het gaat erom dat er met het NLQF weer formeel een dimensie aan het positioneren van scholing wordt toegevoegd. Dat is heus niet alleen het geval omdat de overheid het kunnen besteden van een STAP-budget mede wil gaan koppelen aan het linken van een traject aan het NLQF, een logische stap om ordening in het aanbod aan te brengen, om een soort onwenselijk kaf van het wuivende koren proberen te scheiden. Nee, volgens ons gaat het om mogelijkheden die gaan ontstaan door een NLQF-niveau te combineren met een kwaliteitsoordeel. Het NCP mag alleen maar kijken naar de validiteit¹ van de aanbieder² aan de hand van vijf specifieke criteria alvorens het niveau van de kwalificatie vast te stellen. Het is nadrukkelijk niet een taak van het NCP om naar de kwaliteit als zodanig en de omvang van een kwalificatie te kijken aangezien daarvoor geen standaarden zijn, zoals die er wel zijn voor het formele onderwijs, zoals bij het mbo, hbo en wo – met European Standards and Guidelines voor het hbo en wo.

We geven hier een beschouwing over een scenario dat zich kan gaan voordoen in de komende tijd als het NLQF een eigen plek heeft veroverd, met de focus op de combinatie 'kwaliteit en niveau'. Dat doen we aan de hand van de huidige situatie en de rollen die allerlei aanbieders op het speelveld van de scholingstrajecten spelen, kunnen en willen vormgeven. Denk mee, en we horen graag wat klopt, niet past en mogelijk toch wat anders zal blijken te zijn.

¹ Het is toch wel verwarrend dat de validiteit van een aanbieder van een kwalificatie wordt vastgesteld door de *Commissie Kwaliteit* van het NCP. Deze formuleert op basis van de aanvraag en het aangeleverde bewijsmateriaal een advies aan de Programmaraad over het goedkeuren van de validiteit van de organisatie. Er wordt daarbij gekeken naar: rechtspersoonlijkheid, eigendomsrecht van de kwalificatie, continuïteit van de organisatie, examinering en kwaliteitsborging. Het lijkt ons dat er beter kan worden gesproken van de *Commissie Validiteit*.

² In formele zin gaat het om de eigenaar van een kwalificatie die aan een niveau van het NLQF kan worden gekoppeld. Er kan een organisatie zijn die de kwalificatie in bezit heeft en dan ook alles verder beheert, maar meerdere aanbieders een licentie geeft voor het daadwerkelijk verzorgen van het programma of soms ook alleen een deel ervan. Dat vraagt als het gaat om het garanderen van allerlei noodzakelijke processen en procedures een extra voorziening, zoals dat bij uitbesteding ook het geval is.

2 Landelijke organisaties die al zorgen voor een deel van de borging van de validiteit

Het gaat in deze beschouwing om het bezien of er naast het verwerven van het recht als aanbieder van een bepaalde kwalificatie om een NLQF-niveau te hanteren, kan worden aangegeven wat de kwaliteit van het bijpassende programma is, en door wie.

Bij formele hbo- en wo-opleidingen doet de NVAO haar werk, bij de toets van een nieuwe opleiding, en via het periodiek nagaan of een opleiding met alle varianten nog steeds aan de gestelde eisen voldoet (herbeoordeling)³. Het niveau ligt daarmee vast en de kwaliteit is geborgd d.w.z. zodanig dat er een instantie is die daarop als externe partij toezicht kan houden.

Het NCP kent een eigen aanpak – waarbij overigens de vraag is of als de wet voor het NLQF is aangenomen, daar ook meteen verandering in gaat komen, mede vanwege de taken die er allemaal zullen zijn. Naast de vaststelling van het niveau is dat, zoals gezegd, het nagaan van de validiteit van de eigenaar van de kwalificatie. Er dient te worden voorkomen dat ‘jan en alleman’ opleidingen gaan aanbieden, deze voor een paar jaren laten inschalen, om na gedane arbeid overal maar weer de stekker uit te trekken. Het mag geen bananenregister worden, met veel rot fruit.

Een van de zaken waarnaar wordt gekeken is de ‘kwaliteitsborging’, de wijze waarop de aanbieder zorgt voor een transparant systeem waarmee de borging van de kwaliteit kan worden aangetoond. In principe kan de aanbieder zelf criteria (standaarden) hanteren voor het vaststellen ervan en moet men duidelijk maken hoe daarmee wordt omgegaan, mede om ze door de tijd heen te kunnen handhaven. Het is aan de Commissie Kwaliteit van het NCP om daarover een oordeel te vellen, op basis van gegevens die worden aangeleverd, een nog niet zo’n simpele klus. Maar er is onderhand behoorlijk veel ervaring mee opgedaan.

Wat helpt is dat in de loop der tijd door het NCP is gekeken naar organisaties die de aanbieders de kans bieden om zich te bundelen op basis van bepaalde eigenschappen, achtergronden, sectoren en andere karakteristieken. Op die manier kan binnen zo’n netwerk⁴ met elkaar worden gesproken over allerlei ontwikkelingen, mede gelet op de kaders die er zijn voor het verzorgen van scholingstrajecten die een bepaald civiel effect moeten hebben.

Het lidmaatschap van zo’n organisatie kan inhouden dat daarmee een eigen keurmerk wordt verkregen op basis van een beoordeling van een commissie binnen het netwerk. Maar er valt steeds meer te zien dat het niet alleen maar gaat om een simpele vorm van ballotage en het betalen van een bepaald gedrag om lid te worden. Er worden aanvullende beoordelingen verricht om de buitenwacht te laten zien dat het keurmerk en daarmee de opname in een eigen register een vorm van vertrouwen betekent in hetgeen een aanbieder zoal doet, in een bepaalde context.

Het NCP vraagt 7500 euro als de eigenaar van een kwalificatie eigenlijk nergens op kan terugvallen bij de beoordeling op basis van de criteria die bij het vaststellen van de validiteit worden gehanteerd d.w.z. als die organisatie geen keurmerk kan overleggen dat door het NCP is vastgelegd in dit kader.

---

³ Er is nu alles in gang gezet voor een vorm van instellingsaccreditatie. Er zijn nog wel wat hobbels weg te werken, om te voorkomen dat een hogeschool dan wel universiteit teveel het eigen vlees mag keuren, maar er is wel een aantal lichten op groen gezet. Overigens zou dit kunnen betekenen dat een instelling in voorkomend geval zelf mag aangeven of een deel van een formele opleiding aan de gestelde criteria voldoet – dus als het ware een partiële accreditatie kan afgeven. Hoe dat in de praktijk kan gaan uitwerken, is een interessante vraag, zeker aan de orde komend in de discussies die zullen worden gevoerd.

⁴ Het gaat om allerlei soorten netwerken, klein en groot, breed en smal. Er zijn private organisaties die in de loop der jaren een heel groot ledenbestand hebben opgebouwd en daarmee met een fors aantal opleidingen, trajecten en programma’s. Maar ook werkgeversorganisaties verenigen zich, net als beroepsverenigingen en sectorale netwerken rond bepaalde functies. Ze hebben met elkaar gemeen dat ze een eigen markt bedienen en daarvoor de scholing kunnen verzorgen. Als er eenmaal een bepaalde status is opgebouwd, met een aantoonbaar vertrouwen in wat in de loop der jaren wordt geleverd, wordt daarmee zeker tegemoet gekomen aan de wens van veel mensen en bedrijven die scholing willen inkopen, om niet een ‘zak te kopen’. Het zou zo moeten zijn dat ‘de markt’ de slechte aanbieders afstraft, al is nooit te voorkomen dat bepaalde begrippen die worden gehanteerd in de communicatie, niet altijd volledig transparant zijn. Met het NLQF wordt dus daarmee ook een stap gezet, naar meer helderheid.

Dat het loont om al enige tijd mee te draaien en als lid te zijn geaccepteerd voor bepaalde soorten trajecten door een van de landelijke organisaties met het door het NLQF erkend keurmerk, blijkt uit de informatie die op de website staat rond de validiteit. We geven hier maar gewoon een overzicht, ter informatie – zeker interessant voor degenen die zich hier nog nooit in hebben verdiept. De afkortingen lichten we ook toe, met wat kort commentaar.

Indien jouw organisatie een NRTO-, NIAZ-, CPION- of ISO 9001 kwaliteitslabel heeft, dien je de volgende stappen te doorlopen voor een aanvraag validiteit NLQF - 2000 euro.

NIAZ: Het Nederlands Instituut voor Accreditatie in de Zorg ontwikkelt kwaliteitsnormen voor zorginstellingen en toetst deze hierop.

Overigens schakelt www.niaz.nl door naar www.qualicor.eu, een Europese organisatie die ook in Nederland werkzaam is. 'LRQA Nederland B.V. maakt deel uit van de internationale LRQA organisatie en omvat een aantal organisaties (waaronder CPION) op het gebied van kwaliteitsbeoordeling, certificeren en registreren. Deze bestrijken verschillende werkvelden en sectoren, maar hebben één ding gemeen: ze dragen allemaal bij aan hogere standaards op het gebied van educatie - van beroeps- tot hoger en post-initieel onderwijs.'

We nemen aan dat het NCP ook naar Qualicor heeft gekeken, om een en ander aan te passen.

CPION: Centrum voor Post Initieel Onderwijs Nederland

Hierbij zijn ook veel bekostigde hogescholen aangesloten, met hun private aanbod. Er is veel over de constructie te zeggen maar dat valt niet onder deze beschouwing.

CPION valt ook onder Qualicor, dus men speelt aldus een dubbelrol.

NRTO: Nederlandse Raad voor Training en Opleiding

Het is de formele gesprekspartner van de overheid. De leden komen uit alle sectoren en bieden op allerlei gebieden kwalificaties aan.

Indien jouw organisatie valt onder toezicht/keurmerk/accreditatie van de Inspectie van het Onderwijs, NVAO ITK, Stichting Examenkamer, VEMBO, SNRO of de organisatie besteedt examens uit bij een partij die voldoet aan een van deze keurmerken, dien je de volgende stappen te doorlopen voor een aanvraag validiteit NLQF - 1000 euro

VEMBO: Stichting Validering examens mbo.

'Men stelt zich ten doel beheer en borging van de norm voor valide exameninstrumenten in het mbo en al hetgeen hiermee verband houdt'. Maar als het gaat om de beoordeling kan een van de volgende organisaties worden ingeschakeld: Hobéon, Certiforce, CIIO en Stichting Examenkamer.

SNRO: Stichting Nederlands Register voor Opleidingen, 'een onafhankelijk instituut voor kwaliteitsborging van beroepsopleidingen in het particulier onderwijs, met een ruime ervaring in de integrale en complementaire gezondheidszorg'.

NVAO ITK: 'De instellingstoets kwaliteitszorg (ITK) is een periodieke, externe en onafhankelijke beoordeling van de interne kwaliteitszorg van een instelling. Interne kwaliteitszorg omvat zowel de kwaliteitscultuur als het interne systeem van kwaliteitszorg van een instelling. Bij deze toets wordt vastgesteld dat het interne kwaliteitszorgsysteem in samenhang met de kwaliteitscultuur verzekert dat de eigen visie op goed onderwijs wordt gerealiseerd'.

Er zit dus een behoorlijk geheel aan dit soort organisaties achter. Er zijn nog meer daarvan in ons land maar die hebben of geen zin in het opzetten van een bepaald netwerk of simpelweg vertrouwen in hun eigen inrichting van het scholingsstelsel, met een intern keurmerk en een koppeling aan functies die in een CAO zijn vastgelegd.

Daarnaast zijn er diverse organisaties die eveneens dit soort werkzaamheden verrichten voor een bepaalde branche of deel van het werkveld, maar die vooral betrokken zijn bij internationale standaarden. Men heeft belang bij een erkenning met een keurmerk dat in allerlei andere landen kan worden ingezet, voor vergelijkbare functies en scholingstrajecten. Het EQF kan hierbij van dienst zijn, maar er is geen Europese organisatie die de inschaling voor alle landen in één keer kunnen en mogen verrichten.

3 Komt er een private organisatie zoals de SBB en NVAO?

Met de verdere invoering van het NLQF komt straks de vraag naar boven of het NCP dezelfde kaders gaat hanteren zoals die nu zijn ingericht. Dat ligt voor de hand, misschien wel ingegeven door het voorstel van de overheid om alle kwalificaties die straks bij de inwerkingtreding van de wet NLQF in het register staan, daarin gewoon mee te nemen.

Toch kunnen er mogelijk diverse aanscherpingen gaan plaatsvinden. De status van het NCP en daarmee van de commissies ervan zal nadrukkelijk veranderen. Het zou zo kunnen zijn dat de zaken waarnaar wordt gekeken bij het vaststellen van de validiteit, worden aangepast en mogelijk uitgebreid. De koppeling aan het NLQF valt straks onder de verantwoordelijkheid van de overheid en zo gaat de huidige Programmaraad een andere positie innemen, mede met een toezichthouder.

Wat gaat er aldus gebeuren met die organisaties en netwerken die nu een zodanig NLQF-keurmerk hebben dat daarmee de kosten voor de inschaling fors kunnen worden teruggebracht. Maar er kan eveneens worden gekeken naar de positie hierbij van formele instellingen die een ITK hebben verworven via de NVAO. Moet daar ook in wettelijke zin onderscheid worden gemaakt, om allerlei mogelijk verwarrende constructies te voorkomen?

Is de tijd rijp - om al die organisaties die het NLQF-keurmerk hebben en alle andere netwerken maar even hierop aan te spreken - om de handen ineen te slaan bij het bezien van de ontwikkelingen en de consequenties van het wetsvoorstel, met het zoeken naar zinvolle, relevante en bruikbare schaalvoordelen, zonder elkaar in de weg te gaan zitten? Misschien kan het beste de NRTO als branchevereniging in het geweer komen... al weten we dat niet alle private scholingsorganisaties en -aanbieders daarvan lid zijn dan wel bij meerdere netwerken zijn betrokken.

We hinten op een proces dat met elkaar kan worden doorlopen, hier met een aantal stappen, om te komen tot een *Netwerk Accreditatie Non-formele Kwalificaties (NANK)* – maar even te hantieren als een werknaam.

- Overleg met een paar mensen 'uit het veld' met de overheid over dit plan, met een verzoek of er een budget voor kan komen, en zo niet, dan toch maar zelf kleinschalig van start gaan.
- Stel een kleine werkgroep in, met vertegenwoordigers van organisaties die achter dit idee staan, met een paar experts ter begeleiding.
- Maak een plan van aanpak voor de periode tot en met eind 2023, met als doelstelling de contouren te gaan schetsen voor een NANK.
- Laat onderzoek doen naar overeenkomsten die er zijn bij de organisaties die nu het NLQF-keurmerk hebben, als het gaat om aspecten die zijzelf meenemen in het eigen keurmerk en om het inventariseren van zaken betreffende scholing en training waarop men zich richt bij opleidingen en kwalificaties. Neem daarbij ook organisaties mee die vrijwillig in dit stadium aanhaken.
- Bespreek die uitkomsten in brede kring om na te gaan wat men zoal met elkaar gemeen heeft, om op basis ervan te bezien of daarmee voor een deel de door het NLQF vereiste validiteit (om het zo maar te blijven noemen) kan worden afgedekt.
- Daarmee kan duidelijk worden gemaakt welke aspecten dan toch ook nog moeten worden getoetst, om in een volgende stap te bezien of een of meerdere daarvan zich lenen voor het opnemen ervan in ieders procedure voor het verkrijgen van een keurmerk van de organisatie.
- Dat kan leiden tot aanpassingen in de eigen procedure, om het mogelijk te maken om op meerdere vlakken met elkaar te kunnen samenwerken, zonder elkaar in de weg te zitten of te gaan beconcurreren.
- Eind 2023 kan door organisaties die hiermee instemmen, de NANK worden ingesteld, in eerste instantie op basis van vrijwillige samenwerking.
- In 2025 is het zinvol om het bezien of de NANK een wettelijke status kan krijgen waarin vervolgens organisaties een specifieke rol spelen, om al doende de krachten te bundelen.

Een NANK komt er uiteraard niet zomaar. Maar het is jammer dat in een klein land zoals we nu eenmaal hebben, voor alles een compleet eigen voorziening in stand wordt gehouden. Door elkaar wat ruimte te geven bij een zinvolle samenwerking kan er iets moois groeien, als het erom gaat een accreditatie (geen beschermd begrip overigens) te koppelen aan een niveaubepaling.